

INSPIRATIONSMATERIAL till *Livläkarens besök*

Det här är ett inspirationsmaterial som bygger på teman ur föreställningen *Livläkarens besök*. Här hittar du också diskussionsfrågor, tips på litteratur, artiklar, filmer och hemsidor. Har du frågor eller funderingar kring materialet eller uppsättningen? Kontakta informatör Carin Hebelius på e-post carin.hebelius@malmostadsteater.se

Vad handlar pjäsen om?

Livläkarens besök är en helt otrolig berättelse – som faktiskt är sann. Detta storslagna historiska kostymdrama utspelar sig i den brytningstid där gamla värderingar ställs mot upplysningens nya ideal. Pjäsen bygger på P.O. Enquists Augustusprisade roman som sålts i över en miljon exemplar och översatts till ett tjugotal språk.

Året är 1768. Kung Christian VII av Danmark anses vara galen och hovet låter anställa en livläkare för att tygla hans utbrott. Livläkaren Johann Friedrich Struensee visar sig vara en upplysningsman. Snart är han inte bara kungens förtroende utan ges även total makt att stifta lagar. Livläkaren inleder dessutom en passionerad kärleksaffär med den ensamma drottningen, Caroline Mathilde. Tillsammans med henne genomför han en revolution som syftar till människans frihet och jämlikhet. Men hovet mullrar i bakgrunden och kämpar för att återställa makten till kyrkan och monarkin. Samtidigt växer ett barn i drottningens mage...

Karaktärerna i *Livläkarens besök*

Johann Friedrich Struensee var en tysk läkare och upplysningsman. Han blev Kung Christians livmedikus och fick så småningom kungens fulla förtroende. Struensee tog över makten i Danmark 1771-1772. Hans styrande varade i 16 månader och satte en stark prägel på utvecklingen i Danmark. Han fick fullmakt att utfärda kabinetsorder under kungligt sigill och utan kungens personliga underskrift, och blev i själva verket enväldig. Struensee levde också i ett ganska öppet kärleksförhållande med drottning Caroline Mathilde. De fick dottern Lovisa Augusta tillsammans. Men änkedrottningen Juliana Maria stiftade tillsammans arvprinsen Fredrik, Guldberg, och Rantzau, en sammansvärjning mot Struensee. Han avrättades som majestätsförbrytare 28 april 1772.

I föreställningen spelas Struensee av Henrik Svalander.

Drottning Caroline Mathilde var en engelsk prinsessa, syster till Kung George III av England, som redan som 15-åring gifte sig med Kung Christian VII av Danmark. Hon fick en son med Kung Christian, Fredrik VI, och en dotter med Struensee, Lovisa Augusta som dock uppfostrades som Kung Christians barn. Hon försökte aldrig dölja sitt kärleksförhållande med Struensee och efter hans avrättning upplöstes hennes äktenskap med kungen men hon

behöll sin drottningtitel. Hon landsförvisades till ett slott i Celle, Tyskland och fick aldrig återse sina barn. Hon dog bara några år senare endast 23 år gammal i scharlakansfeber. I föreställningen spelas Caroline Mathilde av Karin Lithman.

Kung Christian VII kröntes endast 17 år gammal till Kung av Danmark och Norge, och satt på tronen i drygt 42 år. Han gifte sig med sin unga kusin Caroline Mathilde av Storbritannien 1766. De fick sonen Fredrik, senare Kung Fredrik VI. Christian sågs som talangfull, men var redan som ung i psykisk obalans och melankolisk. Han presenterades 1767 för den prostituerade Støvlete-Cathrine, som blev hans älskarinna. Från 1770 betraktades han som psykiskt sjuk (schizofreni) och regeringen sköttes 1770–1772 av hans tyske livläkare, Johann Friedrich Struensee, 1772–1784 av Ove Høegh-Guldberg och från 1784 av sonen kronprins Fredrik. Kung Christian VII spelas i föreställningen av Johannes Wanselow.

Ove Høeg-Guldberg var en dansk statsman och lärare vid hovet. Guldberg var populär hos änkedrottning Juliana Maria och som politiskt reaktionär avskydde han Struensees reformregim och spelade en ledande roll som hovets verktyg vid dennes störtande 1772. Guldberg fick sedan ett alltmer dominerande inflytande över riksstyrelsen. Genom sitt inflytande hos änkedrottningen och arvprinsen fick Guldberg nästan lika stor makt, som Struensee haft före honom, och man har därför också kallat hela perioden 1772-84 "den guldbergska perioden". I föreställningen spelas Guldberg av Fredrik Gunnarson.

Schack Rantzau var riksgreve och blev så småningom ledaren för sammansvärjningen mot Struensee. I föreställningen spelas Rantzau av Håkan Paaske.

Enevold Brandt var adelsman och vän med Struensee. Han upphöjdes jämte Struensee i grevligt stånd, blev grand maître de garderobe med titel excellens och fick överuppsikten över hela hovet samt teatrarna. Brandt drogs med vid Struensees fall, fängslades och avrättades för majestätsbrott, på grund av att han under en lek hade slagit kungen. Kungen vägrade benåda honom. I föreställningen spelas Brandt av Bill Hugg.

Änkedrottningen Juliana Maria var Christians styvmor och gift med hans far Kung Fredrik V, och alltså hans andra hustru. Hon var mor till arvprins Fredrik, Christians halvbror. När Struensee tog makten i Danmark stod Juliana Maria bakom den kupp som störtade honom. Tillsammans med statsmannen Guldberg, kom hon att leda den nya och konservativa danska regeringen under Christians fortsatta sjukdom. De hade denna makt till 1784 då Christian VII:s son, den nyss myndige kronprinsen (och blivande Fredrik VI av Danmark) i sin tur genom en kupp utmanövrerade sin styvfarmor. I föreställningen spelas änkedrottningen av Li Brådhe

Arvprins Fredrik var son till Kung Fredrik V och änkedrottning Juliana Maria och halvbror till Kung Christian VII. I föreställningen spelas arvprinsen av Lukas Orwin.

Fru Louise von Plessen var överhovmästarinna till Caroline Mathilde. Den unga drottningen fick snabbt förtroende för von Plessen. Det sades att hon inte kände behov av någon annan. Von Plessen ogillade kungens umgänge och ska ha isolerat Caroline Mathilde från kungen. Hon blev senare avskedad och utgav sina memoarer från tiden vid det danska hovet: *Mémoire de la cour de Danemark*. I föreställningen spelas Fru Louise von Plessen av Katarina

Lundgren-Hugg

Støvlette-Caterine var Kung Christian VII:s mätress/älskarinna. Hon hette egentligen Anna Catharina Beuthaken. Kungen tvingades förvisa henne från Danmark och hon levde i exil till 1792 då hon återvände till Danmark. Då återupptog Christian förhållandet med henne och det varade fram till hennes död 1805. Hon lär ha varit en viljestark kvinna och var känd för att, om hon kände sig förolämpad, med stor styrka slå ner och misshandla de män som kränkte henne. Det sägs att Caterine var den enda kvinna Kung Christian någonsin älskat. I föreställningen spelas Støvlette-Caterine av Anette Lindbäck.

Ditlev Reventlow var greve och kammarherre med ansvar för Kung Christian VII:s uppfostran. Han avskedades av Struensee. I föreställningen spelas Reventlow av Tom Ahlsell.

Voltaire var en fransk författare och filosof under upplysningen. Han stred för kampen mot religiös intolerans, mot politiskt förtryck, och mot okunnighet och fördomar på alla områden. Han var ledamot av Franska akademien och en av sin tids mest inflytelserika personer. I föreställningen spelas Voltaire av Göran Dyrssen.

Källor: wikipedia, ne.se

P.O. Enquist – författare till romanen *Livläkarens besök*

Per Olov Enquist är en av Sveriges mest framgångsrika författare, hans böcker har översatts till många olika språk och säljs världen över. Han är dessutom en erkänd dramatiker och manusförfattare.

Han föddes 1934 i Hjoggböle i Västerbotten. Pappan dog tidigt och Enquist växte upp med sin mamma som var djupt troende och engagerad i Evangeliska Fosterlandsstiftelsen. Barndomen var ganska ensam, men Enquist tränade friidrott och var en duktig höjdhoppare. Han studerade i Uppsala och tog en magisterexamen, och jobbade därefter som kulturkritiker på *Svenska Dagbladet* och *Expressen*.

1961 debuterade han som författare med romanen *Kristallögat*. Därefter följde titlar som *Färdvägen* (1963) och *Magnetisörens femte vinter* (1964), där den sistnämnda blev Enquists genombrott. Med dokumentärromanen *Legionärerna* (1968) fick han ett internationellt genombrott, och den filmades också under namnet *Baltutlämningen* (1970) i regi av Johan Bergenstråhle.

P.O. Enquist skriver ofta romaner med dokumentära ämnen, han blandar fakta och fiktion och romanfigurerna är baserade på riktiga personer. Några av hans mest kända romaner är *Kapten Nemos bibliotek* (1991), *Livläkarens besök* (1999, som också tilldelades Augustpriset) och *Lewis resa* (2001).

P.O. Enquist är också dramatiker och har bl a skrivit pjäserna *Tribadernas natt* (1975), *Från regnormarnas liv* (1981), *I lodjurets timma* (1987) och *Bildmakarna* (1998). Han står även bakom flera filmmanus t ex *Baltutlämningen* (1970), *August Strindberg ett liv* (1985), *Pelle Erövraren* (1987) och *Hamsun* (1996).

Han har också skrivit självbiografin *Ett annat liv* som kom 2008, som belönades med Augustpriset. P.O. Enquist har tilldelats en mängd priser och utmärkelser, t ex Nordiska Rådets litteraturpris, Litteraturfrämjandets stora romanpris, ABF:s litteraturpris, De Nios Stora Pris, Augustpriset (2 gånger), Stiftelsen Selma Lagerlöfs pris och Svenska Akademiens nordiska pris. Han har även tilldelats en Guldbagge för bästa filmmanus till Hamsun.

P.O. Enquist har också varit gästprofessor i Los Angeles (UCLA) och vid universitetet i Köpenhamn. Han är också hedersdoktor vid Uppsala Universitet.

Upplysningen och makten

Av Svante Nordin, professor i idé- och lärdomshistoria vid Lunds Universitet

Som ett motto till Per Olov Enquists roman *Livläkarens besök* står Immanuel Kants berömda svar på frågan "Vad är upplysning?":

"Upplysning är människans frigörelse från hennes självförvållade omyndighet."

Omyndig är människan när hon inte tänker själv, när hon böjer sig för auktoriteter, när hon utan att reflektera följer de vanliga åsikterna. Det gäller att frigöra sig från detta, att använda sitt förnuft, att våga tänka på egen hand, att träda ut ur barndomen, att bli myndig.

Det var ju just detta som 1700-talets upplysningsfilosofer ville åstadkomma. Det handlade om att frigöra både förnuftet och känslan. Det handlade också om kamp mot de krafter som vill göra oss omyndiga, mot kyrkan, mot prästerna, mot adeln, mot fördomarna, mot de vedertagna uppfattningarna. Tänk på egen hand! Så manade Voltaire och Rousseau, Montesquieu och Diderot och allt vad de hette. De föregick med gott exempel och utsatte sig på så vis för förföljelse och risk. De utmanade den religiösa fanatismen, deras vapen var satiren och den storslagna retoriken. De skrev romaner, noveller, dikter, pamfletter, avhandlingar, pjäser, självbiografier.

Upplysningsfilosoferna pläderade för många vackra ting. De ville ha åsiktsfrihet och religiös tolerans. De ville ha tryckfrihet och tyckte att tidningar och böcker skulle få fritt publiceras. De ville ha offentlig debatt kring de viktiga frågorna. De argumenterade för humanitet. De ville avskaffa tortyren, mildra straffen, göra slut på slavhandeln. De ville ha mer av jämställdhet mellan könen och samhällsklasserna. De prisade freden, civilisationen, den fria handeln, det goda umgängessättet, studierna och filosofin.

Var de också demokrater? Med några undantag var de inte det. Tvärtom var många av dem anhängare av vad som ibland kallats "upplyst despoti". Inte minst gällde detta om Voltaire, den kanske mest inflytelserike av alla de franska upplysningsfilosoferna. Voltaire häcklade den katolska kyrkan. Men han var anhängare av kungamakten. Mot det vanliga folket var han ganska misstänksam. Det vanliga folket var inte upplyst. Det var okunnigt, fördomsfullt, främmande för filosofiska tänkesätt och befann sig ofta i händerna på prästerskapet. Nej, det var i salongerna som Voltaire glänste, bland adelsmän och adelsdamer, inom det högre borgerskapet. Också präster kunde han komma väl överens med, men då borde det vara fråga om upplysta abbéer eller filosofiskt bevandrade biskopar, inte om obildade sockenpräster. Även en kung visade Voltaire vänskap och bevågenhet. Det var Fredrik den store av Preussen. På liknande sätt gynnades Diderot av kejsarinnan Katarina den stora av Ryssland. Förhållandet mellan filosoferna och makten var på så vis komplicerat. Filosofin

hade nytta av makten. Makten hade nytta av filosofin. Kungar och drottningar ville framstå som upplysta. Filosofer ville sola sig i kunglig glans. Allra helst ville de att deras tankar skulle omsättas i praktisk verklighet. Det var inte alltid så lätt. Katarina svarade på Diderots förebråelser. Det var lätt för honom som filosof att rekommendera ädla principer och omvälvande reformer. Men hon var härskarinna och arbetade med människor, inte bara med abstrakta tankar...

Var upplysningsfilosoferna naiva optimister som trodde på oavbrutna framsteg? Senare, när deras idéer hade bidragit till den franska revolutionen och dess urartning i skräckvälde, blev de ofta kritiserade för detta. Men det var inte riktigt rättvist. En man som Voltaire var i grunden pessimist. I sin mest kända roman, *Candide*, driver han gäck med optimisterna som tror att vår värld är den bästa av alla möjliga världar. Voltaire förstod mycket väl att det fanns gränser. Ibland var det kanske klokast att odla sin trädgård.

Den främste av de danska upplysningsförfattarna, Ludvig Holberg, var lika skeptisk. I sin mest kända pjäs, *Jeppe på berget*, rör det sig om bonden som hamnar i baronens säng och drömmer att han blivit en mäktig man, en makt som han genast missbrukar å det grövsta. Det är inte bra om bonden alltför hastigt kommer till makten, menade Holberg.

Det var tänkesätten som upplysningsfilosoferna framför allt ville bearbeta. Filosoferna borde inte bli kungar, framhöll Kant och tog därmed avstånd från Platons gamla idé. Makten skulle vara farlig för dem. Men de borde ha rätten att göra offentligt bruk av sitt förnuft, de borde ha rätten att argumentera och upplysa. Bara genom en förbättring av de allmänna tänkesätten kunde samhället förbättras, menade Kant. Och detta kunde ske bara genom offentlig debatt.

Nej, upplysningsfilosoferna var inte naiva, även om de ibland kanske fick anhängare som var det. De insåg mycket väl att förnuftet inte regerar världen. De såg fanatismen och grymheten, maktbegäret och dumheten. De gjorde sig inga illusioner. De visste att Fredrik och Katarina inte av sina undersåtar betraktades som stora därför att de var upplysta utan därför att de fört krig och gjort erövringar. Men de gav inte upp tanken att filosofin skulle kunna spela en roll. "Lever vi idag i en upplyst tidsålder?", frågade sig Kant i "Vad är upplysning?". Han svarade: "Nej, men väl i en upplysningens tidsålder". Det offentliga bruket av förnuftet skulle fortgå. Det skulle övervinna motstånd. Det skulle inte förtrötts, inte ge upp.

Spelet om upplysningen och makten, makten och upplysningen kunde sluta på schavotten som det gjorde för Struensee. Liksom för en del franska filosofer som hamnade på fel sida om skräckväldet. Eller det kunde leda till ära och berömmelse som för Voltaire och Rousseau, vilka undgick kyrkan och dog i tid före revolutionens omvälvningar. Eller för Kant som förde ett stilla liv i det mestadels fredliga Königsberg. Men det var ett farligt och tvetydigt spel, ofta passionerat, ibland blodigt. Det slutade för övrigt inte på 1700-talet utan pågår ännu.

Intervju med regissören Johanna Garpe

Du har tillsammans med Erik Norberg dramatiserat P.O. Enquists roman, och även regisserat den en gång tidigare på Stockholms stadsteater. Vad är det med den här

berättelsen som är så intressant?

- Redan när jag läste romanen 1999 (och blev helt knockad) tänkte jag att här finns en möjlighet för ett starkt drama för scenen. Romanen har komplexa och skarpa karaktärer som drivs av idéer som kolliderar mot varandra. Berättelsen har alla bra sagoingredienser: hjältinnor och hjältar och människor som är varken eller, stark passion, ond bråd död, konspirationer och allmän djävulskap. Men, det riktigt gastkramande är att den bygger på verkliga händelser och människor. Den cirklar kring en omfattande skrivbordsrevolution i ett nordiskt, litet land som syftade till att förändra en hel världsordning...

Idag lever vi återigen i tider där etablissemang och makten ifrågasätts runt om i Europa (även på andra sidan Atlanten där man valt en president som säger sig företräda rättvisan och folket). Vad finns det för likheter och skillnader mellan de "revolutionära strömningarna" idag och på den tid som Livläkarens besök skildrar? Vilka av upplysningstidens idéer och tankar känns mest aktuella idag?

- Upplysningens huvudlinje handlar om tron på människans frihet och förnuft. Dessa tankar är fortfarande främmande i många länder i världen där politik, religion och normer tvingar människor till underkastelse.

Vår upplysningshjälte Struensee säger, precis som Trump, att han arbetar för folket mot den korruperade eliten (i Struensees fall adeln och kyrkan). Det är svårt att inte applådera reformerna som Struensee vill genomföra. Men det finns paralleller till hur Struensee och Trump förhåller sig till sin maktposition, även om Trump är folkvald och Struensee tog makten via Konung Christian.

Trots de bästa intentioner i början av sin politiska karriär så misslyckas Struensee snabbt med en mycket vital del av ett politiskt arbete: lyssning, kritisk dialog och förankring. Precis som när Trump dömer ut forskare, domare och media så tar Struensee snabbt avstånd från sina rådgivare. Struensee förvandlas till den slutna elit han själv kritiserade och glömmer bort att lyssna på dem han arbetar för. I stället jagar han framåt med sina förändringsprojekt utan att diskutera deras bärkraft med dem som de kommer påverka. Till slut har han inget stöd: varken adeln, vars privilegier han ville strypa, eller folket som han ville befria. Alla vände sig mot honom.

"Jag ska lära dig det stora spelet", säger Caroline Mathilde i pjäsen. Hon syftar på det politiska spelet. Struensee har inga nycklar till det. Han vill göra allting själv och snabbt ska det gå (här finns likheter med Trumps rasande framfart på andra sidan Atlanten). Den tröghet som borgar för förankrade och genomtänkta beslut lyser med sin frånvaro i Struensees skrivarlya där lagar och dekret fullkomligt sprutar fram ur hans penna. Rekylen kommer hårt och skoningslöst.

Struensee inför yttrandefrihet i Danmark. Antagonisten Guldborg flaggar för alla problem som det kommer medföra: "Om ordet släpps fritt kommer pamfletter att skrivas. Folket är bara intresserade av smutsen, av ryktena". Trump kallar journalister "de mest oärliga människor som finns". Han ifrågasätter och misstänkliggör alltså en av förutsättningarna för en fungerande demokrati där makten kan kritiseras och granskas. Vad händer om nättroll och propaganda blir medborgarnas informationskanaler?

När Erik och jag satt och skrev dialogen till Voltaire-scenen skedde attentatet mot tidningsredaktionen Charlie Hebdo i Paris.

Terrorattacken syftade till att tysta kritiska röster, skapa skräck och därmed öka avståndet mellan människor. I dag mer än någonsin behövs upplysta, kloka ledare som inte faller i populismens gyttjedike och eldar på en uppdelning i "Vi och dom".

Livläkarens besök drivs mycket av upplysningens stora tankar och idéer, men passion och kärlek har även en viktig roll för händelseförloppet. Hur ser du på samspelet mellan förnuft och känsla i pjäsen?

- Struensees och Caroline Mathildes kärlek är som en brinnande fackla. De är två personer i exil som dras till varandra både på grund av deras utanförskap, deras snabba intellekt och en stark fysisk attraktion. Deras kärlek kombinerar redan från start det personliga och det politiska. Både förnuft och känsla. De föder revolutionens barn, skapar 632 lagar och dekret och älskar som besatta. Men i relationen till Christian så finns en ambivalens. Christian lever starkt i känslan, men har svårare med förnuftet. Här blir Caroline och Struensee dömande och nedlåtande. Även om de är mjukare mot kungen än hovet har varit, så förblir Christian ett verktyg i maktens tjänst. Han söker ständigt efter svaret: Vem är jag? Är jag inte egentligen en vanlig människa?

Senast du regisserade på Hipp var med uppsättningen Dorian Grays porträtt år 2001, hur känns det att var tillbaka i huset och i Malmö?

När jag arbetade på Hipp förra gången var det en turbulent tid. Det fanns diskussioner om att avveckla Hipp och säga upp delar av personalen. Det skrevs debattartiklar till teaterns försvar i såväl lokal som i rikspress. Det citat som tillskrivits Churchill (men som det råder delade meningar om han verkligen yppade) när han fick förslag om att dra ner bidragen till konsten för att finansiera kriget: "Then what are we fighting for?" genomsyrade vårt arbete. Arbetet med Dorian Gray blev därför en mycket speciell period eftersom ingen visste vad som skulle hända med teatern.

Nu 2017 är teatern förankrad, välmående och med stolta medarbetare. För mig är *Livläkarens besök* ett skådespelardrivet drama. Att få chansen att återvända till texten med en helt ny ensemble är extremt spännande. Jag får en chans att följa hur skådespelarna gestaltar pjäsen med sina konstnärskap och livserfarenheter. Det är för mig teaterns innersta väsen: att dramat skapas här och nu – i samspel mellan scen och salong. Detta som brukar kallas för teaterns nu.

Analysera en karaktär

Välj en karaktär ur pjäsen och diskutera nedanstående frågor:

1. Vem var personen?
2. Vad ville personen i pjäsen?
3. Vad gjorde personen i pjäsen, och varför ?
4. Vem tycker du är pjäsens huvudperson?

5. Varför tycker du att just den karaktären är huvudperson? Syns det i regin?

Föreställningsanalys

Beskriv ditt första intryck av föreställningen:

- Vad hade du för förväntningar?
- Hur reagerade du?
- Hur reagerade den övriga publiken?
- Vad kommer du mest ihåg ur föreställningen?
- Vilka scener gillade du bäst?
- Var det något du inte förstod i föreställningen?

Scenografi – Kostym – Ljud – Ljus

- Hur såg scenografin ut?
- Vilka färger, material och rekvisita fanns i scenrummet?
- Hur såg kostymerna ut?
- Hur användes ljuset? Vad hade ljuset för "stämning"?
- Varför tror du att scenografin och allt annat visuellt ser ut på det här sättet? Hänger det samman med föreställningens tematik?

Föreställningens tematik och dramaturgi

- Vad handlar föreställningen om?
- Vilka teman klargör i föreställningen?
- Vem är föreställningens huvudperson, och varför?
- Hur skulle du beskriva skådespelarnas spelstil? Till exempel naturalistisk/realistisk, kroppslig/danspräglad?

Diskussionsfrågor

Vilken betydelse tror du upplysningens filosofer och tänkare har haft för världen? Vilka förändringar som upplysningen genomförde tror du har varit viktigast?

Om du hade makten i ditt land, vad skulle du ändra på, vilka lagar skulle du stifta?

Fundera på hur världsmaktordningen ser ut idag. Kan du hitta både skillnader och likheter hos Johann Friedrich Struensee på 1700-talet och Donald Trump idag?

Tips

Litteratur

- Beckman, Margareta, *Kungar, drottningar, älskare och älskarinnor*, Fischer & Co, 2012.
Enquist, Per Olov, *Livläkarens besök*, Norstedts, 1999.
Frängsmyr, Tore, *Sökandet efter upplysningen*, 1993.
Nordin, Svante, *Filosoferna: den moderna världens födelse och det västerländska tänkandet 1776-1900*, Natur & Kultur, 2016.
Voltaire, Francois, *Candide*, Klassikerförlaget Steniq, 1997.

Artiklar

”Struensee låg bakom 2 000 lagar”, i *Världens Historia* 120330,
<http://varldenshistoria.se/samhalle/politik/politiker/struensee-lag-bakom-2000-lagar>

”En inskränkt syn på dansk inskränkthet”, i *Svenska Dagbladet* 130414,
<https://www.svd.se/en-inskrankt-syn-pa-dansk-inskrankthet>

”I skräcködlornas tid. Mot 2017.”, i *Sydsvenskan* 161230, <http://www.sydsvenskan.se/2016-12-30/i-skrackodlornas-tid-mot-2017>

Film och TV

Farligt begär, regi Stephen Frears, 1988.

Den galne kung George, regi Nicholas Hytner, 1994.

Marie Antoinette, regi Sofia Coppola, 2006.

A Royal Affair, regi Nikolaj Arcel, 2012.

Historieätarna, producent Karin af Klintberg, SVT 2012-2016.

Webb

Läs mer om Struensee på: https://sv.wikipedia.org/wiki/Johann_Friedrich_Struensee

Läs mer om Upplysningstiden: <https://sv.wikipedia.org/wiki/Upplysningstiden>

Rollista och produktionsuppgifter

LIVLÄKARENS BESÖK

Av P.O. Enquist

Spelas på Hipp 24 feb – 31 mars 2017

Dramatisering: Johanna Garpe och Erik Norberg

Förlag: Nordiska ApS

Regi: Johanna Garpe

Scenografi: Per A Jonsson

Kostym: Nina Sandström

Ljus: Erik Berglund

Mask: Agneta von Gegerfelt

Koreografi: Patrik Sörling

Rollista

Struensee – Henrik Svalander

Caroline Mathilde – Karin Lithman

Christian – Johannes Wanselow

Guldberg – Fredrik Gunnarson

Rantzau – Håkan Paaske

Brandt – Bill Hugg

Änkedrottningen – Li Brådhe

Arvprinsen – Lukas Orwin

Fru von Plessen – Katarina Lundgren-Hugg

Stövelette-Caterine – Anette Lindbäck

Reventlow – Tom Ahlsell

Voltaire – Göran Dyrssen

Den engelske ambassadören/Det franska sändebudet – Lars-Göran Ragnarsson

Etatsråd, tjänare, vakter, pager, pojke på trähäst, en skarprättare – Tomas Eklund, Reynaldo Ricart, Anders Söderberg och Thomas Wiberg (statister)